

Surwiwal jako narzędzie edukacji plenerowej

Dr Przemysław Płoskonka / Stowarzyszenie Polska Szkoła Surwiwalu

W DZIKĄ STRONĘ
eko.edu.pl

SKŁADNIK 1: PLENER-OUTDOOR

- **TERMIN PLENER / OUTDOOR** jest semantycznym zapożyczeniem angielskiego *open air*, *plein-air* czy też *outdoor-scenery*.
- **PLENER** definiowany jest jako otwarta przestrzeń pod gołym niebem czy naturalna sceneria /*Słownik Języka Polskiego 2008*/, będąca miejscem aktywności artystów, z czasem przyjęto się rozszerzyć ten termin na inne formy aktywności, w szczególności rekreacyjne i edukacyjne.
- **PLENER W REKREACJI / EDUKACJI** rozumiany jest jako pewien fragment środowiska przyrody, której aktualny stan można uznać za dostatecznie bliski naturalnemu (inaczej – pierwotnemu). **W zdecydowanej większości przybiera on formę lasu.**

WYCHOWANIE PLENEROWE

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

- We współczesnej literaturze przedmiotu uwypukla się rolę terenu czy pleneru, jako scenerii działalności rekreacyjnej, poznawczej i wychowawczej. Trend ten zwany jest **PLENEROWOŚCIĄ**
- Plener staje się miejscem **swoistego procesu wychowania**
- **WYCHOWANIE PLENEROWE** /Łobożewicz 1996/ zajęcia prowadzone w plenerze powiązane z nabieraniem doświadczeń w zakresie pobytu w terenie w celu lepszego wykorzystania zasobów naturalnych, dla możliwie największego dobra jednostki
- Plener staje się pewnego rodzaju **laboratorium, które oferuje możliwości bezpośrednich doświadczeń.**

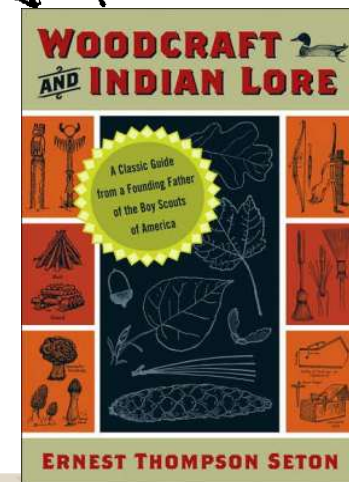
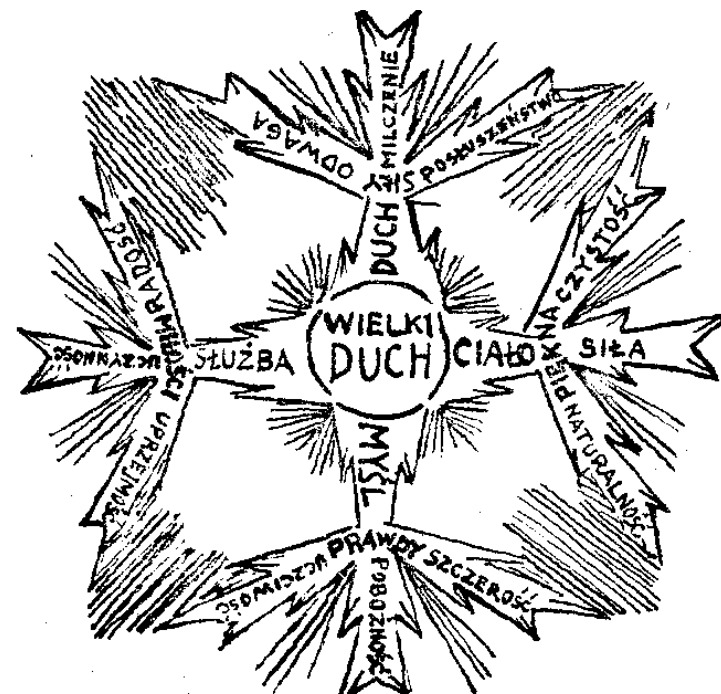

PUSZCZAŃSTWO

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

- Za początki wychowania plenerowego, należy uznać stworzony na początku XIX w. przez Ernesta Thompsona Setona ruch **WOODCRAFT** (ruch puszczkański)
- Ruch „leśnej mądrości” w założeniach miał **łagodzić negatywne wpływy nowoczesnej cywilizacji**, poprzez jak najczęstszy pobyt w nienaruszonej przyrodzie oraz poprzez zachowywanie tylu darów przyrody, ile to jest możliwe w warunkach dzisiejszego życia.
- Puszczkaństwo stanowi filozoficzną i etyczną koncepcję akcentującą **łączność człowieka ze światem przyrody**.
- Idea ta akcentowała wychowanie człowieka na tle przyrody, według zasad **czterokrotnego ognia**.

SKŁADNIK 2: PRZYGODA

- Stymulujące warunki do otwarcia się człowieka na żywy kontakt z rzeczywistością można uzyskać wykorzystując niecodzienne sytuacje.
- PRZYGODA to wydarzenie będące dla kogoś czymś niecodziennym, odbiegającym od zwykłego trybu życia / Słownik języka polskiego, 2008/
- Przygoda umożliwia interakcję z otoczeniem. Dla tych, którzy poszukują przygody, nagrodę stanowi odkrywanie i odśłanianie tego co ukryte i nieznane.

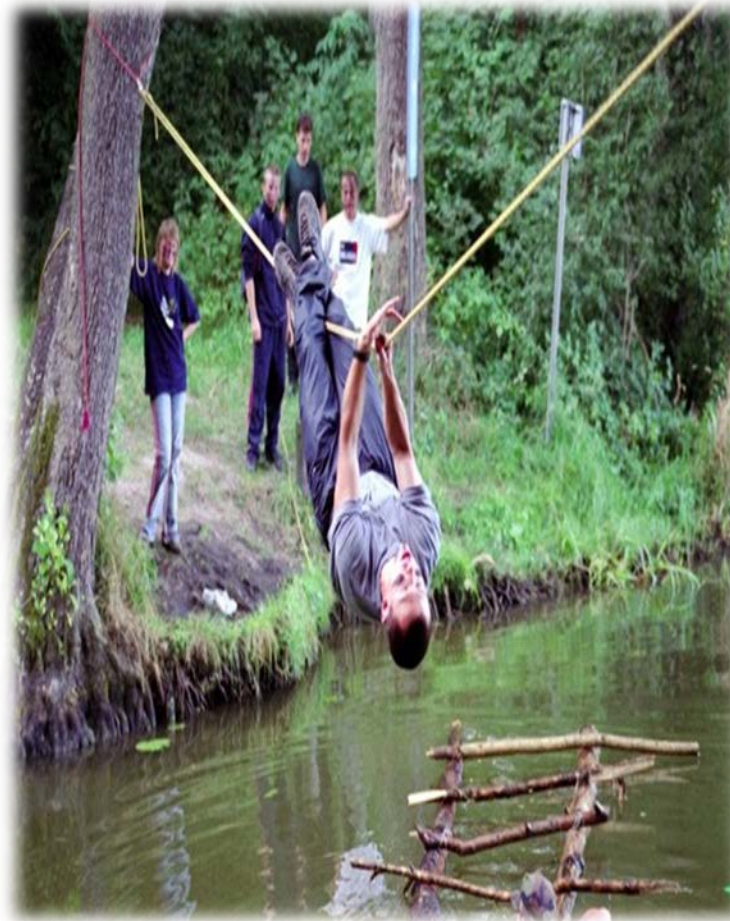
Przygoda **związana jest więc z odwieczną pokusą odkrywania i w sposób nierozzerwalny wiąże się z edukacją.**

ISTOTA RZYGODY W PLENERZE

Składowe przygody* w plenerze /Sonelski 2008/:

- NIEPEWNOŚĆ WYNIKU
- OBECNOŚĆ NIEBEZPIECZEŃSTWA ORAZ ELEMENTU RYZYKA
- WYZWANIE
- SPODZIEWANA NAGRODA
- NOWOŚĆ
- ODDZIAŁYWANIE STYMULUJĄCE I PODNIECAJĄCE
- EFEKT UCIECZKI
- EKSPLORACJA I ODKRYWANIE
- WCHŁANIANIE BODŹCÓW I WEWNĘTRZNA KONCENTRACJA
- PRZECIWKAWSTAWNE EMOCJE

*Udział w realizacji działalności przygodowej musi wynikać z samodzielnej i dobrowolnej decyzji. Wybór rodzaju działalności powinien być zorientowany przyjemnościowo i autotelicznie (zasada: „robi to, bo lubi”). Działalność przygodowa powinna być prowadzona w taki sposób, aby nie wywierała szkodliwego wpływu na zdrowie i życie jej uczestników.

EDUKACJA PRZYGODĄ

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

- Trudno jednoznacznie wskazać, kto i kiedy jako pierwszy wykorzystał walory wychowawcze przygodowych zajęć na łonie przyrody. Za jedną z najciekawszych koncepcji edukacji uchodzi założona w 1941r. przez Kurta Huhna szkoła Outward Bound
- U podłoża koncepcji Hahna leżało przekonanie o wartości przekształcania przeżyć w prawdziwe czyny oraz przewycięzania samego siebie i własnych ograniczeń i leków.
- **EDUKACJA PRZYGODĄ** /Hirsch 1999/ oddziaływania, które wykorzystują elementy ryzyka, przygody oraz różnorodność środowiska przyrodniczego w celu osiągnięcia określonych rezultatów wychowawczych i edukacyjnych .

Jedną z najciekawszych form aktywności edukacyjnej wykorzystujących przygodę jest surwiwal.

SURWIWAŁ

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

- Surwiwał w potocznym rozumieniu, czyli w możliwie najszerszym ujęciu, utożsamiany jest z **umiejętnościami pozwalającymi przetrwać w trudnych warunkach.**
- Nazywany jest również sztuką przetrwania i traktowany jako **zbiór wiedzy o postępowaniu we wszystkich sytuacjach opresyjnych, skrajnie uciążliwych, ekstremalnych.**/Terelak,Cacutt,Darman,Trembaczowski , Meissner/
- Wedle najładarniejszych ujęć surwiwał jest **umiejętnością przystosowania do nowych okoliczności i warunków**/Pękała/ lub po prostu rodzajem **samoratownictwa** /Kwiatkowski/

Survival - przeżycie, przetrwanie (wojny, katastrofy, nagłej samotności na odludziu)/ tłumaczenie z języka angielskiego/

Surwiwał jest semantycznym zapożyczeniem survival (z ang.)

SURWIWAL

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

- Współczesne zjawisko surwiwalu należy rozpatrywać co najmniej **dualnie**.
- Po pierwsze jako **element edukacji obronnej** przygotowujący żołnierza do działań militarnych. Po drugie jako jedną z **form turystyki i rekreacji**, związaną z rozwojem turystyki kwalifikowanej (w Polsce) i rekreacji przygodowej (na świecie).
- **SURWIWAL** /Płoskonka 2012/ dobrowolna forma spędzania czasu wolnego na łonie natury, mająca na celu przeżycie przygody, połączonej ze zdobywaniem wiedzy i ćwiczeniem umiejętności związanych z przetrwaniem w warunkach opresyjnych, w tym szczególnie naturalnych.
- Surwiwal ze względu na szczególną **umiejętność posługiwania się wiedzą prakseologiczną** oraz **twórcze podejścia do szukania rozwiązań** doskonale nadaje się jako **narzędzie edukacji**.

PRZETRWANIE CZYLI...

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

... utrzymanie stanu komfortu funkcjonowania organizmu

Wiedza

Aktywność

Ćwiczenie
i
doświadczenie

Umiejętności

Odporność

Przetrwanie – radzenie sobie w zaistniałych trudnych sytuacjach
Przetrwanie – zabezpieczenie się przed opresją

PODZIAŁ SURWIVALU

RODZAJ SURWIVALU	CEL ORAZ CECHY CHAREKTERYSTYCZNE
Zielony, bushcraft	„Czysta” forma bytowania, bez większych udogodnień technicznych, w harmonii i w zespoleniu z przyrodą. Celem jest nabycie umiejętności pozwalających na samowystarczalną egzystencję w warunkach naturalnych, z dala od cywilizacji.
Paramilitarny	Celem jest nabycie umiejętności przetrwania w skrajnie niesprzyjających warunkach i działań ofensywno-defensywnych, pozwalających wykonać ustalone zadanie o charakterze paramilitarnym. Pojawiają się też elementy treningowe charakterystyczne dla wojska oraz innych służb mundurowych, w tym także specjalnych (posługiwanie się bronią, samoobrona, taktyka pola walki itp.).
Miejski, prewencyjny	Celem jest przygotowanie do różnego rodzaju sytuacji opresyjnych wydarzających się w dużych skupiskach ludzkich, problemów cywilizacyjnych i klęsk żywiołowych. Kładzie nacisk na trening psychiczny (wola przetrwania w sytuacjach kryzysowych) i umiejętność racjonalnego działania.
Profesjonalny, zawodowy	Stanowi element pracy zawodowej służb mundurowych, specjalnych, ratowniczych, w tym straży pożarnej, policji i wojska. Celem jest wykształcenie norm postępowania zwiększających efektywność wykonywanych zadań w sytuacjach podwyższonego ryzyka, zagrożenia i odosobnienia.

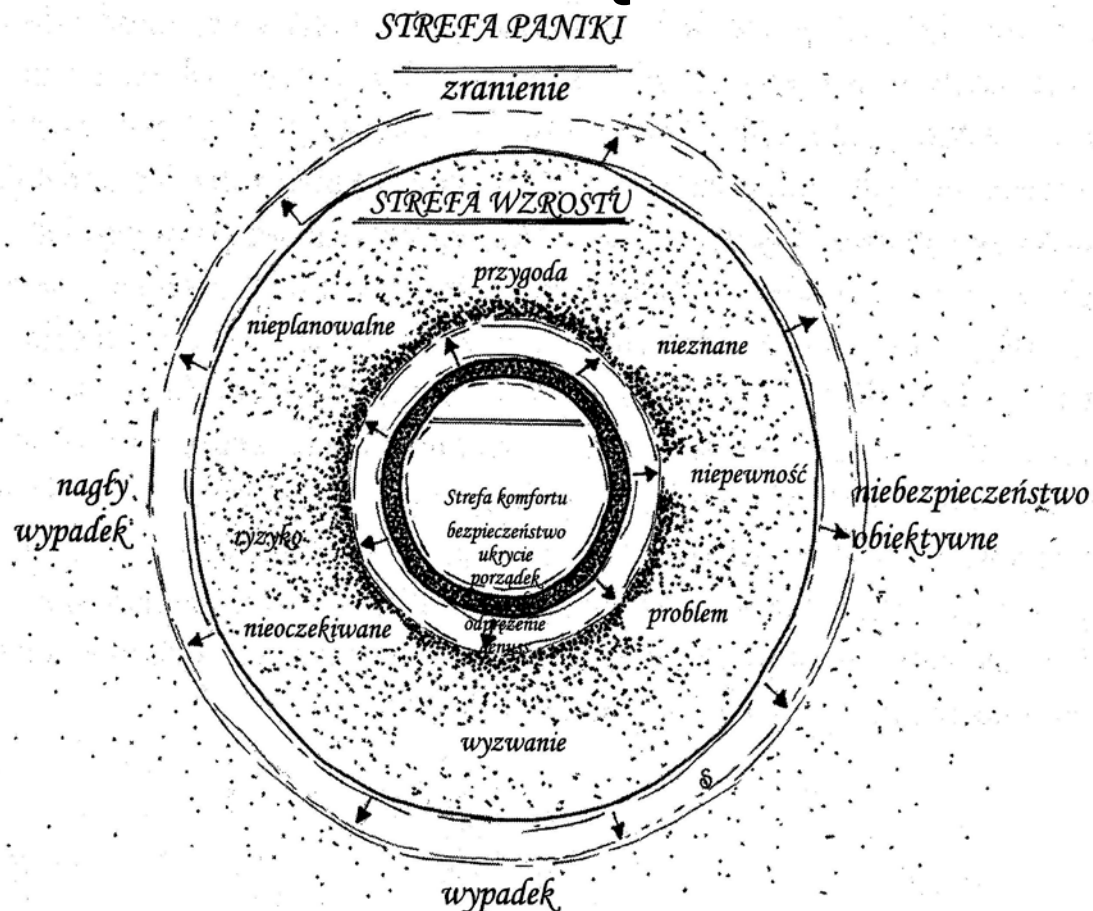
(opracowanie **własne** na podstawie: Pałkiewicz 1994, Szmytko 1997, Kwiatkowski 2001, Różański 2006, Jakosz, Działek 2009, Płoskonka 2009)

UCZENIE SIĘ - POMIĘDZY KOMFORTEM A PANIKĄ

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

- Mało uczymy się kiedy poruszamy się w strefie komfortu oraz w obliczu strachu i paniki
- Najbardziej efektywne jest wyrwanie się ze strefy komfortu do strefy wyzwań
- Strefa wyzwań z czasem staje się strefą komfortu

Rys. 6: Uczenie się – między strefą komfortu a strefą paniki (w oparciu o Luckner/Nadler 1997, 29).

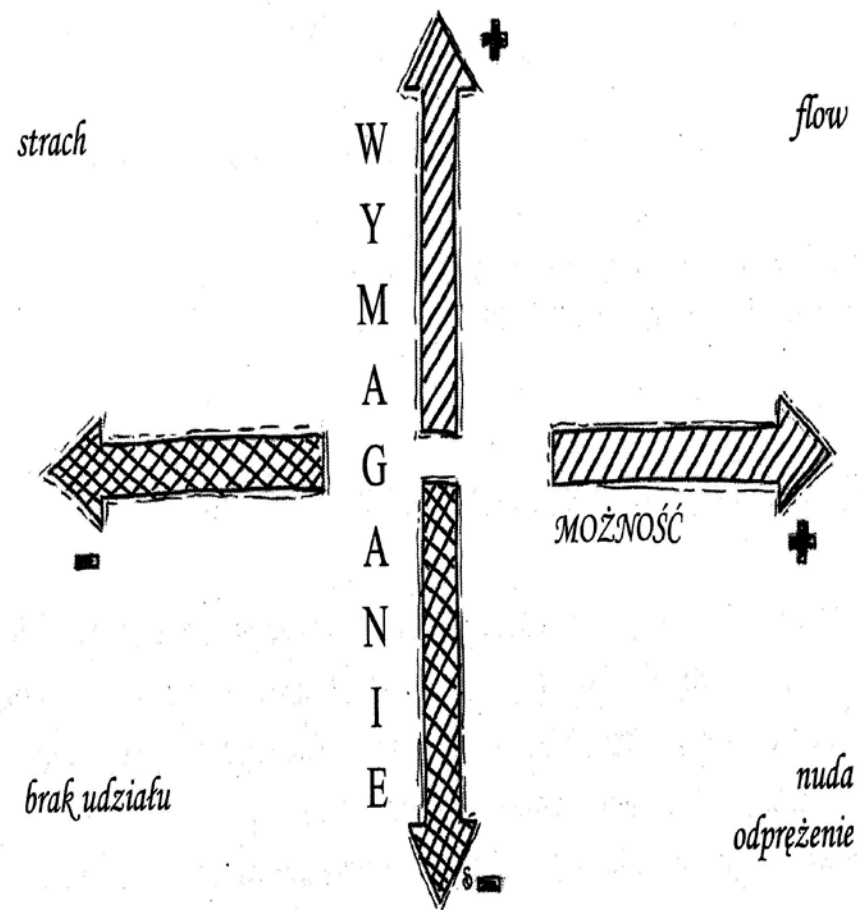

UCZENIE SIĘ – PRZEZ PRAGNIENIE I WYSIŁEK

W DZIKĄ STRONĘ
eko.edu.pl

- Człowiek poszukuje ryzyka i przygody, aby uzyskać pewność. Nieznane staje się znane i obliczalne - godne zaufania
- Co pozwala uzyskać pewność - instynkt, uczenie się, myślenie, ciekawość
- Flow czyli stan zatracenia się w jakiejś czynności – poczucie kontroli i możliwość wykonania czegoś co obiecuje przyjemność

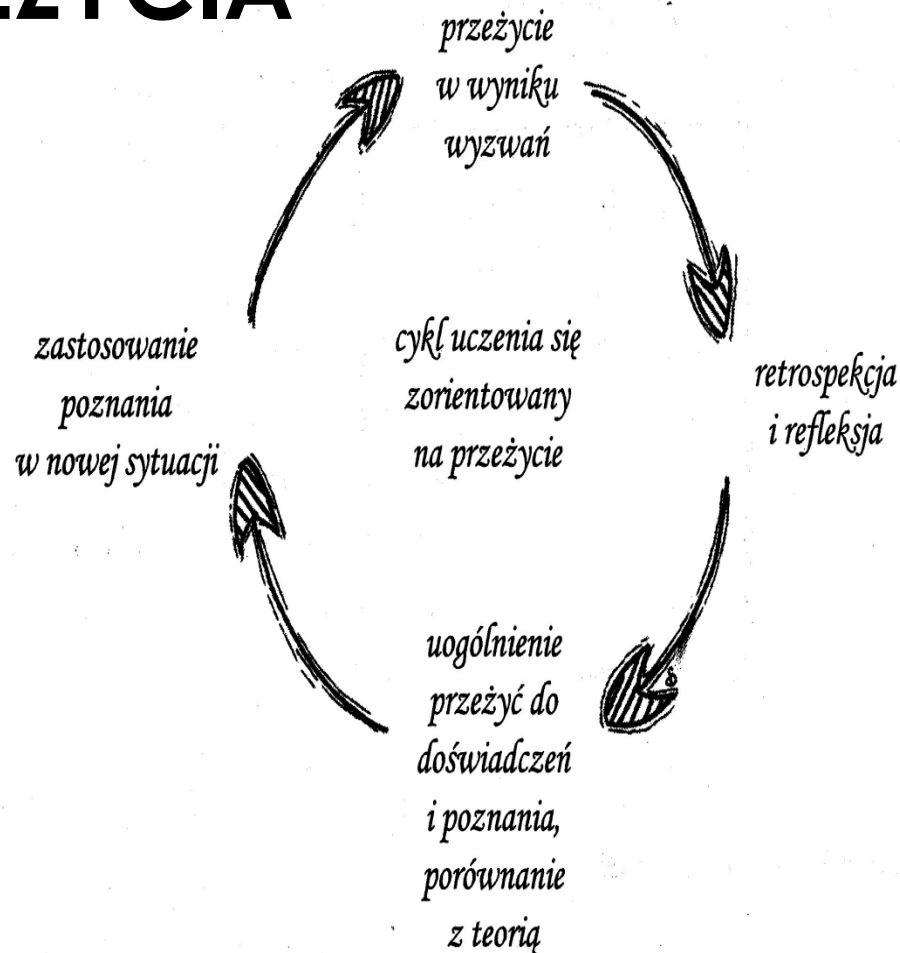
Rys. 7: Flow – przyjemność i napięcie czy nuda i strach? (w oparciu o Gilsdor)

UCZENIE SIĘ ZORIENTOWANE NA PRZEŻYCIA

W DZIKĄ STRONĘ
eko.edu.pl

- Cykl Kolba zakłada początek w przeżyciu....
- Za każdym razem kiedy wkraczymy na nowo w cykl uczenia się, dzieje się to na wyższym poziomie, z większymi kompetencjami, ale z mniejszym efektem uczenia się
- Pojęcia bez punktu widzenia są puste, punkt widzenia bez pojęć jest ślepy

Rys. 8: Cykl uczenia się zorientowany na przeżycie (w oparciu o Luckner/Nac

Dr Przemysław Płoskonka / Surwiwal jako narzędzie edukacji plenerowej

SURWIWAŁ

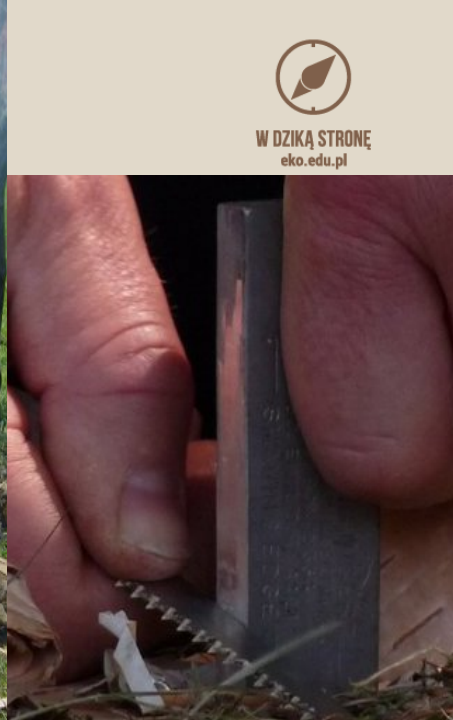
W DZIKĄ STRONĘ
eko.edu.pl

Korzyści płynące z zajęć survivalu:

- łatwość w przyswajaniu wiedzy poprzez aktywne uczestnictwo w proponowanych zajęciach.
- ułatwiają zrozumienie istoty i znaczenia poszczególnych elementów oraz zachodzących związków przyczynowo – skutkowych. Uczą przewidywania skutków swojego postępowania i odpowiedzialności za swoje czyny
- zbliżają ludzi do środowiska przyrodniczego, uczą zachowania się w nim i wyrabiają troskę o jego stan i wizerunek.
- działania podejmowane przez uczestników uczą pracy w zespole i przygotowują do przebywania w różnych warunkach.
- kontakt z naturą niesie jeszcze jedną korzyść - przez obcowanie z przyrodą uczestnicy stają się bardziej wrażliwi, świadomi swojego miejsca i roli w otoczeniu społeczno-przyrodniczym.

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

31/07/2007 12:29

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

W DZIKA STRONĘ
eko.edu.pl

JAK ŚPIĘ - TO JEST OK, ALE JAK OTWORZĘ OCZY,
PRZYPOMINA MI SIĘ, ŻE ŻYCIE TO TYLKO
SURVIVAL Z SEKSEM I PIENIĘDZMI W TLE.

W DZIAKĄ STRONĘ
eko.edu.pl

Dziękuję za uwagę

